

**MEAHCIRÁÐÐEHUSA MEARRÁDUS
MH 2550/2025/08.02.00**

**Guolástanlobiid guvllolaš dihtoeriin Eanodaga,
Anára ja Ohcejoga gielddain ja Soađegili gielddas
Sámi bálgesa guovllus jagiide 2026–2028.**

**Deanu ja Njávdáma, Doallán-, Báhcaveai-, Duortnus-
ja Ovnnesjoga čázadagaid luosa ja dápmoha
goargŋunguovlluide guoski guvllolaš lobiid dihtoeriin
Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain jagiide
2026–2028.**

Addojuvvonn Helssegis 9.12.2025

Mearrádus

Meahciráđđehus lea nannen dán mearrádusas iešguđet guovlluid guolástanlága 5 § guolásteami dihtoeriid ja guolástanlága 10 § mielde luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid sierra lobiid dihtoeriid Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain. Dihtoearit gusket guolásteapmái Meahciráđđehusa hálddašan stáhta čáhceguovlluin. Nannejuvvon dihtoeriid galgá čuovvut lobiid miediheames dahje muđui attedettiin guolástanrivttiid.

Guolástanlága 10 § 1 momeantta mielde Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldalaččain lea riekti oažžut nuvttá persovnnalaš guolástanlobi ovdalis máinnašuvvon gielddain stáhtii gullevaš čáhceguovlluide. Guolástanlága 10 § 2 momeantta mielde Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldalaččain lea riekti lotnut Meahciráđđehusas persovnnalaš áigodatlobi, mii addá rievtti Meahciráđđehusa ásahan lohpeeavttuid mielde bivdit vuokkain olbmo ruovttugielddas stáhtii gullevaš Deanu ja Njávdáma, Doallán-, Báhcaveai-, Duortnus- ja Ovnnesjoga čázadagain luosa ja dápmoha goargŋunguovlluin.

Dát gieldalaččaid áigodatlobiid oassi lea vuhtiiváldon iešguđet guovlluid oanehisáigásaš lohpejándor-, ja áigodatlohpe- ja bivdduslohpedihtoeriid meroštallamis ja nannemis. Dihtoearit leat sirrejuvvon gielddaid ja lohpeguovlluid mielde. Luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid lobiid dihtoearit vuodđuduvvet guolástanlága 10 § 3 momentii: ”Ovdalis 2 momeanttas oaivvilduvvon luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid guollebivddus oassi várrejuvvo miedihuvvot Meahciráđđehusas addon lága 18 § 2 momeanttas oaivvilduvvon guvllolaš guollebivdodihtoearrin.”

Guvllolaš guolástanlobiid oasil mearrádusas leat sirrejuvvon stággobivddu ja bivddusguolásteami guvllolaš dihtoearit. Luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid dihtoearit leat sirrejuvvon gielddaid ja lohpeguovlluid mielde. Stággolohpedihtoearit leat almmuhuvvon lohpejándoráigodahkan ja áigodatlohpin.

Dihtoearremearrádusas ovdanbukton lohpeguovlluid lohpeamearit ja guolásteami ordnen leat giedahallon skábmamánu 2025 Eanodaga (19.11.), Anára (20.11.) ja Ohcejoga (20.11.) gielddaid ráđđádallangottiin, maid cealkámušat leat girjejuvvon čoahkkinbeavdegirjái. Ráđđádallangottiid bargun lea ee. giedahallat stáhta eanan- ja čáhceguovlluid ja daidda gullevaš luondduriggodagaid suvdilis geavaheami ja dikšuma (láhka Meahciráđđehusas 234/2016 39 §).

Sámedikkis addon lága (414/2025) 9 § ráđđádallangeatnegasvuoda vuodul virgeoapmahaččat ráđđádallet sámedikkiin buot sámiid ruovttuguvlui guoski mearkkašahhti doaibmabijuin, mat váikkuhit viidát. Ráđđádallangeatnegasvuoda deavdima várás áššáigullelaš virgeoapmahaš galgá várret sámediggái dilálašvuoda gullojuvvot ja ráđđádallat áššis. Sámedikkis addon lága (414/2025) 4 § mielde sámiid ruovttuguvlu mearkkaša Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid guovlluid ja Soađegili gielddas Sámi bálgesa guovllu. Dihtoearemearrádusas leat juo olašuhiton 3.11. ja 25.11.2025 ráđđádallamat Meahciráđđehusa ja Sámedikki gaskkas. Dasa lassin dihtoearemearrádusas lea bivdojuvvon 17.11.2025 nuortalašlága (253/1995) 56 § vuodul čálalaš cealkámuš Nuortalaččaid siidačoahkkimis.

Stággolohpeguovlluid oasil guolástandihtoearit leat almmuhuvvon skálán, mas meroštallo lohpeguovlluid mielde uhcimus ja stuorámus lohpebearri (jndr ja áigodatloppi) dihtoearemearrádusáigodahkii 2026–2028. Skálá geažil lohpedihtoeriid jahke- ja lohpeguovlluid sáhtta meroštallat skálá rájáid siste ee. guollenáliid vejolaš nuppástusaid oktavuodas. Cuovvovaš jagi lohpedihtoearit mearriduvvojit jahkásaččat 30.10. rádjái dan maŋŋá, go dain leat ráđđádallan iešgudet gielddaid ráđđádallangottiiguin ja Sámedikkiin.

STÁGGOGUOLÁSTANLOBIT (EAI GUOSKKA GIELDALAČČAID NUVTTÁ GUOLÁSTANLOHPÁI)

Iešgudet guovlluid stággoguolástanlobit jagiide 2026–2028

Gielda	Lohpeguovlu	Lohpejándoriid ja áigodatlobiid mearri jahkásaččat
Eanodat	1401 Giehtaruohtas-Darvvat	4050–8100 jndr ja 100–200 áigodatlobi
Eanodat	1402 Gárasavvon-Heahtá	4050–8100 jndr ja 100–200 áigodatlobi
Anár	1508 Leammi álbmotmeahcci	800–1600 jndr
Anár	1505 Urho-Kekkonen álbmotmeahcci	1400–2800 jndr ja 50 áigodatlobi
Anár	1501 Muotkeduottar-Gáldoaivi	2650–5300 jndr ja 75–150 áigodatlobi
Anár	1502 Váhčir	2650–5300 jndr ja 75–150 áigodatlobi
Anár	1503 Bátneđuottar-Čaarmâuáivááh	2650–5300 jndr ja 50–100 áigodatlobi
Anár	1506 Anára vánddardanguovlu	1400–2800 jndr
Anár	1504 Anárvári	7000–14000 jndr ja 500 áigodatlobi
Ohcejohka	1301 Báišđuottar	800–1600 jndr ja 50–100 áigodatlobi
Ohcejohka	1302 Gáldoaivi	1200–2400 jndr ja 50–100 áigodatlobi
Soađegilli	2403 Lokka-Porttipahta stáhta čázit	2500–5000 jndr ja 150–300 áigodatlobi

**BIVDDUSLOBIT (EAI GUOSKKA GIELDALAČČAID NUVTTÁ GUOLÁSTANLOHPÁI)
Bivdduslohpedihtoearit Anára, Eanodaga ja Ohcejoga gielddain jagiide 2026–2028**

Gielda	Lohpeguovlu	Bivdduslobiid mearri
Eanodat	1210 Eanodaga bivdduslohpi	200 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus- dahje fanasgoddi)
Anár	1250 Anárvári	1500 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Anár	1252 Anára oalgečázit	800 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Ohcejohka	1201 Ohcejoga bivdduslohpi	100 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)

Bivdduslohpedihtoearit Soadegili gielddas Sámi bálgasa guovllus jagiide 2026–2028

Gielda	Lohpeguovlu	Bivdduslobiid mearri
Soadegilli	1283 Kuutusjärvi	60 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Soadegilli	1280 Paajeeb Karvemjärvi	50 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Soadegilli	1281 Vyeleeb Karvemjärvi	50 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Soadegilli	1293 Kopsusjärvi	64 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Soadegilli	2013 Luirojärvi	144 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)
Soadegilli	1296 Lokka-Porttipahta-Soabbatjärvi	1000 bivdduslobi (eanemusat 4 bivdduslobi / bivddus - dahje fanasgoddi)

**LUOSA JA DÁPMOHA GOARGDUNGUOVLLUID GUVLLOLAŠ LOBIID DIHTOEARIT
GUOLÁSTANLÁGA 10 § 2 MOMEANTTA ČÁZÁDAGAIN (II GUOSKKA
GUOLÁSTANLOBIIDE, MAT VUVDOJIT GIELDALAČČAIDE)**

**Gudege guovllu luosa ja dápmoha goarggunguovlluid guolástandihtoearit jagiide 2026–2028.
Dihtoearit leat almmuhuvvon lohpejándorin.**

Gielda	Lohpeguovlu	Lohpejándoriid mearri jahkásaččat
Eanodat	1423 Leahttáseatnu	1000–2000 jndr
Eanodat	1426 Doareseatnu	150–300 jndr
Eanodat	1432 Boazoeatnu	600–1200 jndr
Eanodat	1436 Jiehtájohka	125–250 jndr

Gielda	Lohpeguovlu	Lohpejándoriid mearri jahkásaččat
Eanodat	1440 Bálojohka	125–250 jndr
Eanodat	1442 Ovnnešjohka	450–900 jndr
Eanodat	1449 Bievrrašjohka	300–600 jndr
Eanodat	1456 Geahkkil	250–500 vrk jndr
Anár	1565 Njávđánjohka, vuolleoassi	300–1200 jndr
Anár	1566 Njávđánjohka, badjeoassi	95–380 jndr
Anár	1567 Silisjohka	50–110 jndr
Anár	1581 Avviljohka, Tovâsjuuhâ-Áhppesjohnjálbmi	575–1150 jndr
Anár	1582 Avviljohka, Guhtur	250–500 jndr
Anár	1583 Avviljohka, Leammi álbmotmeahcci	125–250 jndr
Anár	1586 Riebanjohka	125–250 jndr
Anár	1590 Soahtejohka	60–120 jndr
Anár	1591 Tovâsjuuhâ	60–120 jndr
Anár	1545 Lotto	190–385 jndr
Anár	1549 Kolmâsjuuhâ	50–100 jndr
Anár	1551 Suomâ	450–900 jndr ^{a)}
Anár	1526 Kiäptuvei	100–200 jndr
Anár	1527 Juvduujuuhâ, Vyelemuškuoškâ	200–400 jndr
Anár	1528 Juvduujuuhâ, badjeoassi	450–900 jndr
Anár	1531 Fášku, Leammi álbmotmeahcci	35–70 jndr
Anár	1532 Fášku, vuolleoassi	35–70 jndr
Anár	1509 Leammi	100–200 jndr
Anár	1523 Giellá	200–400 jndr
Anár	1524 Gámasjohka	500–1000 jndr
Anár	1516 Kaarehjuuhâ	50–100 jndr
Anár	1576 Čivttajohka	50–100 jndr
Soađegilli	2424 Lokka-Porttipahtai luoiti stáhta čázit	350–700 jndr ja 100–200 áigodatlobi

^{a)} = Vuvdojit eanaš Soađegili gieldalaččaide. Dihtoeari, mii báhcá, sáhtá jahkásaččat biddjot almmolaš vuovdimii 15.6., juos lobit leat vuovdekeahhtá.

Dakkár luosa dahje dápmoha goargŋunguovllu lohpeguovlui dahje dan oassái, mas lea virgeoapmahačča nannen dahje láhkaásaheapmái vuodđuduvvi guolástangielddus dahje guolástanráfáidahttin, eai miedihuvvo sierra lobit, go guolástangielddus dahje -ráfáidahttin lea fámus. Lobiid miediheami sáhttet ráddjet maiddá, juos guliid hedjonan dilli dan gáibida. Goargŋunguovlluid rájaid sáhtá dárkkistit

ovdamearkka dihtii dalle, juos ođđa dutkamušdieđut dahje goargjinguovlomuddema suodjalanmihttomearit dan gáibidit.

Luosa ja dápmoha goargjinguovlluid oasil lohpeguovlluid dárkilut govvádusat guđege čázádatguovllus leat ovdanbukton mildosis 1. Lohpeguovlluid sajít kárttás leat ovdanbukton mildosis 2. Lohpeguovlluid kárttát ja guđege guovllu govvádusat ovdanbuktojit maid Meahciráđđehusa retkikartta.fi- ja eräluvat.fi -bálvalusain. Lohpeguovlluid rájáid meroštallamis leat ávkkástallon Anára ja Eanodaga ja Deanu guolledoalloguovlluid meroštallan luosa ja dápmoha goargjinguovloráddjemat ja Deanu čázádatguovllus dan oalgečáziid guolástannjuolggadusas meroštallon guovllut.

Ákkastallamat

Dát dihtoearremearrádus vuodđuduvvá meahciráđđehuslága 18 §:ii (guolástanlobiid guvllolaš dihtoearit), guolástanlága 5 §:ii ja 10 §:99 (guvllolaš guolástandihtoearit, mat miedihuvvojit luosa ja dápmoha goargjinguovlluide) ja eará ásašuvdđui, mii ovdanbukto maŋŋelaš, nu ahte guolástanlága 1 § ulbmil ollašuvvá Meahciráđđehusa hálddašan stáhta čáhceguovlluin Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain ja Soađegili gielddas Sámi bálgesa guovllus.

Gávppálaš guolásteapmái ja guollečáziid láigoheapmái guoski mearrádusat dahkkojit meahciráđđehuslága 18 § 3 momeantta mielde virgeoapmahašmearrádussan, ja dalle daidda ii sierra dárbbas nannet guvllolaš dihtoeari. Gávppálaš guollebivdu gullá guolástanlága 10 § Badje-Sámi guolástanlohpái. Sis, geain lea vuoigatvuohta oažžut Badje-Sámi nuvtá guolástanlobi, lea ovdasadji go lobit miedihuvvojit gávppálaš guolásteapmái stáhta čáhceguovlluin Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain. Gávppálaš guolásteami lohpeamearrádusat leat dahkkon jagiide 2026–2028 ja Sámi bálgesa guvlui (Lokka-Porttipahta) jagiide 2026–2030. Vai lohpeamearrádus lea fámus jagiid 2026–2028, eaktuduvvo Meahciráđđehusa guolásteami dihtoearremearrádus, mii lea fámus.

Meahciráđđehus lea dihtoeriid nannedettiinis vuhtiiváldán láhkii ja oamastanriektái, ja rivttiide mat buohtastahattojit dasa, vuodđuduvvi guolástanrivttiid Meahciráđđehusa hálddašan eanan- ja čáhceguovlluin. Dákkár rievttit leat ee. guolástanlága 7 §:s meroštallon oaggun, bilken ja vuoggabivdu, guolástanlága 41 § ja 45 § fápmudusa vuodul miedihuvvon guolástanlobiid vuodul guollebivdu, guolástanlága 10 § Eanodaga, Anára dahje Ohcejoga gieldda fásta ássi nuvtá lohpi guollebivddu hárjeheapmái namuhuvvon gielddain stáhtii gullevaš čáhceguovlluin ja guolástanlága 6 § sierravuodot guolástanovddut stáhta čáhceguovlluin. Dihtoearit leat nannejuvvon nu, ahte namuhuvvon rievttit eai loavkiduvvo. Dát dáhpáhuvvá várrugasvuodaprinsihpain ja ollašuvvan lohpevuovdimis ja -geavadiin šaddan vásáhusaid vuodul. Guolástanlága 7 § guolástanlosádus (oaggun, bilken vuoggaguolásteapmi guolleváriiddikšunmávssu vuodul) guolástanguovlluin lea vuhtiiváldon dihtoeriin Luondduriggodatguovddáža guvllolaš guolledoalloguovllu guolástan- ja sálašmateriála vuodul (Eskelinen & Mikkola 2019). Dihtoeriin leat lassin vuhtiiváldon guolásteaddjiid sálašmáhahagat, maid guolásteaddjit leat sádden Meahciráđđehussii

Sámiid guolástanrivttiid vuhtiiváldi guolásteami dihtoearremearrádusas

Sápmelaččain lea vuodđolága 17 § (731/1999) mielde vuoigatvuohta doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra, mas guolásteapmi lea mávssolaš oassi. Meahciráđđehus dorvvasta dán ollašuvvama guolástanlága (379/2015) 10 §:s meroštallon guovllus Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain miedihemiin vuoigatvuođa nuvtá guolástit stággo- ja bivddusreaiduin vuhtiiválddekeahhtá luosa ja dápmoha

goargngunguovlluid. Luosa ja dápmoha goargngunguovlluin lea gieldalaččain lassin vejolašvuohta háliidettiinaset lotnut áigodatlobi.

Nuortalaččain leat nuortalašlága 9§ (253/1995) mielde dán guovllus stáhta eanan- ja čáhceguovlluin almmá sierra buhtadusa haga riekti guolástit stáhta čáhceguovlluin. Dasa lassin Njávdáma registtargili guovllu nuortalaččas lea vejolašvuohta oažžut Meahciráđđehusas lobi nuvtá bivdit guoli firpmiin Njávdamis.

Sámi bálgesa guovllu sámiid rivttiid ollašuvvama Meahciráđđehus dahká vejolažžan guvllolaš lohpevuodima bokte.

Sámeiguovllu olggobeale sámit sáhttet oastit Meahciráđđehusas lobiid sámeiguovllus stáhta čáhceguovlluide. Dasa lassin buohkain lea vejolašvuohta guolástit viiddes almmolašguolástanrivttiiguin, mat dahket vejolažžan guolásteami stuorámuš oasis sámeiguovllu čázadagain.

Meahciráđđehus ii evttot sámiid ruovttuguvlui guolásteami ordneii laktáseaddji doaibmabijuid, mat heajudit sámiid vejolašvuođa doalahit ja ovddidit iežaset giela, kultuvrra dahje árbevirolaš ealáhusaid (Sámediggeláhka 414/2025 9 §a) guolásteami dihtoeareáigodagas 2026–2028. Meahciráđđehus čadaha jahkásaččat Sámediggelága (414/2025) 9 § ráđđádallamiid Sámedikkiin guolásteami ordnemis ja jahkásaš lohpedihtoeriin.

Dihtoeriin vuhtiiváldon guolástanlága (379/2015) 10 § guolástanlobit

Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid ássiin lea vejolašvuohta oažžut nuvtá lobi ruovttugieldaseaset stáhta čáhceguovlluide guolástanlága 10 § mielde. Sis lea vejolašvuohta guolástit nuvtá stággo- ja bivddusreaidduiguin earret luosa ja dápmoha goargngunguovlluin. Luosa ja dápmoha goargngunguovlluide gieldalaččain lea vejolašvuohta háliidettiinaset lotnut áigodatlobi, mii lea vuhtiiváldon guovlluid eará dihtoeriid meroštallamis.

Dihtoeriin vuhtiiváldon sierravuđot guolástanovddut

Meahciráđđehusa dihtoeriid meroštallamis leat vuhtiiváldon guolástanlága 6 § sierravuđot guolástanovddut stáhta čáhceguovlluin guolástanlága 43 §:s ja 44 §:s ásahuvvon vugiin.

Guolástanlága 43 § sierra guolástanovdoguovllud oasil suvdilis guolásteami eanemusmearri lea vuhtiiváldon namuhuvvon paragrafa 2 momeantta mielde. Momeanttas ásahuvvo, ahte stáhtii gullelaš čáhceguovllu sierra guolástanovdoguovllus guolástanriehti juohkása nu, ahte bealli guolástanovdoguovllu suvdilis guolásteami eanemusmearis gullá stáhtii ja bealli sierravuđot guolástanovdduid osolašgiddodagaide earret Anárjávri, mas stáhtii gullet guokte goalmádasa ja sierravuđot guolástanovdduid osolašgiddodagaide okta goalmádasa suvdilis guolásteami eanemusmearis. Guolástanlágas ásahuvvon sierravuđot guolástanriehti ii eastte dán dihtoearemearrádusa guolásteami maiddá guolástanovdoguovlluin, gieldalaččaid guolásteami, nuortalašguovllus nuortalaččaid guolásteami iige ovttaguolásteami guolástanlága eaktudan suvdilis geavaheami mielde.

Guolástanlága 44 § erenomáš guolástanbáikkiid oasil suvdilis guolásteami eanemusmearri lea vuhtiiváldon namuhuvvon paragrafa 1 momeantta mielde oppalaččat guolástanovddu hálldašeddiide gullelaš.

Dihtoearmearrádusa bistináigi

Dát mearrádus lea dahkkon 3-jahkásažžan áigodahkii 2026–2028.

Luosa ja dápmoha goargngunguovlluid čázadagaid lohpedihtoearit stáhta eatnamiin

Dihtoeari mearrideami guđege čázadahkii, doarju guolástanlága 10 § 2 momeanttas máinnašuvvon guovddáš goargngunguollečázadagaid guolásteami ordnema suvdilis vugiin, mii dorvvasta suvdilis vugiin goargngunguliid máttodagaid ja vuhtiiváldá luossa- ja dápmotnáliid iešguđetlágan diliid iešguđet čázadagain. Dihtoeari meroštallon vuodđuduvvá buoremus diedalaš dutkamuš- ja čuovvundihtui, mat leat oažžumis, dahje diedalaš árvvoštallamii guoskevaš čázadaga luossa- ja dápmotnáliid dilis, čázadaga veajetbuvttadanpotentiálas ja ulbmillaš goddonáli sturrodagas ja guolástanpreassas. Lohpejándorat leat meroštallon ja čuozihuvvon čázadatguovlluid siste vuhtiiváldimiin čázadagaid árvvoštallon buvttadannávccaid ja guliid lunddolaš eallingierddu. Goargngunguovlluin stáhta čáziid erenomáš guolleovduguovlluid sierravuđot guolástanovddut leat vuhtiiváldon dihtoeriid mearrideamis ja čuoziheames.

Eará čáziid stággogugolástan- ja bivddusguolástanlohpedihtoearit stáhta čáziin

Dihtoearmearrádusain meroštallojit guovlluid mielde Meahciráđđehusa vuovdin stággogugolástan- ja bivddusguolástanlobiide vuodđuduvvi guolásteami ordnema almmolašlinnjen ja mearri guovlluid mielde. Dihtoeari ásaheapmi guđege čázadahkii doarju guolástanlága 1 § ulbmila ordnet guollemáttodaga geavaheami ja dikšuma suvdilis vugiin nu, ahte guollenáliid lunddolaš eallingierdu ja guolleváriid girjáivuohta vuhtiiváldojit.

Bivdduslohpedihtoeari gokčá bivddusguolásteami Meahciráđđehusa lobiid vuodul. Bivdduslohpeguovlluin gávppálaš guolásteapmi lea vuhtiiváldon dihtoeriin. Juos bivdduslohpeguovlluin báhcet jahkasaš bivdduslohpedihtoearit geavatkeahtá, de guollečáziid dikšuma ja gávppálaš guolásteami ovddideami várás dihtoeari sáhtá dárbbu mielde geavahit maid gávppálaš guolásteapmái ja nuppe gežiid.

Guolleváriid suvdilis geavaheapmi ja guolásteami stivren ja mudden

Suvdilis guolásteami eanemusmearri lea meroštallon buoremus gávdnon dieduid vuodul. Meroštallamis leat ávkkástallon guovllu čázadagaid dutkan- ja čuovvundieduid, várrugasvuodaprinsihpa ja Meahciráđđehusa lohpevuovdimis ja -geavadiin čoggon hárvánumi. Lohpedihtoeariid meroštallamis leat ávkkástallon Luondduriggodatguovddáža sálašdieduid luosa ja dápmoha goargngunguovlluin. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldalaččaid oassi (guolástanláha 10 § 2 mom) lea vuhtiiváldon guđege guovllu oanehisáigasaš lohpeáigodatdihtoeriid meroštallamis ja nannemis. Árvvoštallon áigodatlobiid guolástanpreassas vuodđuduvvá eanaš jagiid 2017–2025 lohpevuovdima ollašuvvamii ja árvvoštallon guolástanpressii guđege gieldalačča guolásteami oasil. Berre vuhtiiváldit maid dan, ahte báikkálaččain lea vejolašvuohta háhkat oanehisáigasaš jándorlobiid guolásteapmái.

Luosa ja dápmoha goargngunguovlluid ja stággo- ja bivddusguolásteami dihtoeriid nannedettiin lea lassin ággan leamaš dat, ahte guolásteamis figget guolástanlága 1 § mielde dorvvastit guollenáliid suvdilis ja mánggabealat buvttu, guollenáliid lunddolaš eallingierddu ja guolleváriid ja eará čáhceluonddu girjáivuođa ja suodjaleami ja ahte guollenálii ávkkástallo jearggalaččat ja vuhtiiváldimiin guolleekonomalaš geahčanguovlluid.

Deanu oalgečáziid oasil dihtoeriid lohkamis leat ávkkástallan guhkes áigodaga sálašmeriid (1976–2022) ja ovddit guolásteami meari gieldalaččaid nuvtá guolástanlobiid oasil. Lohpejándorat leat mihtiduvvon ja čuozihuvvon Deanu čázadatguovllu siste vuhtiiváldimiin čázadaga dáláš buvttadannávccaid ja guliid lunddolaš eallingierddu. Stáhta čáziid geavaheami stivre dás duohko luossanáliid dikšunplána. Uhcit oalgejogaid guollenáliid dilis, guolástanpreassas ja sálašmeriin eai leat oažžumis doarvái dárkilis dieđut, nappo daidda eai vuvdo várrugasvuodáprinsihpa mielde lobit olláge.

Geavu luonddumeahci guolásteami ášahuvvo muhtin stáhta oamastan guovlluide vuodđuduvvon álbmotmehciin ja luonddumehciin (18.12.1981/932) addon ášahusa 6 paragrafas, man mielde Geavu luonddumeahcis báikkálaččain lea lohpi guolástit. Dáinna njuolggadusain stáhta doaibmaváldi ráddjejuvvo nu, ahte guolástanlobiid sáhtta mieđihit dušše báikegottálaččaide. Áigodahkii 2026–2028 Gevvui eai mieđihuvvo oanehisáigásaš jándorlobit. Ohcejoga gieldalaččaide mieđihuvvojit gieldda áigodaglobit (guolástanláhka 10 § 2 mom).

Badje-Sámi gieldalaččaid vuoggaguolásteami (guolástanláhka 10 § 2 mom.) áigodatlobiid vuodul guolásteapmi muddejuvvo lohpeeavttuiguin, mat leat guđege guolásteaddji sálašdihtoearit sállasa raporterengeatnegasvuohta ja eará almmolaš ja guđege lohpeguovllu guolástanráddjehusat. Sullasaš dárkilis guolásteami stivren ja mudden iešguđege čáhceguovllu mielde laktása maid vuovdinvuloš oanehisáigásaš stággoguolástanlobiide, maid dihtoearit leat nannejuvvon dán mearrádusas. Sálašraporteremii laktáseaddji oppalašeaktu guoská buot lobiide, mat mieđihuvvojit. Meahciráđđehusa guolástanlobit eai atte rievtti guolástit ollásit láigohuvvon čáziin, guollegilvin- dahje eará ráfáidahtton čáziin.

Gáldut

Eskelinen, P. & Mikkola, J. 2019. Viehekalastus kalatalousalueilla. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 75/2019. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 30 s.

Láhkabáikkít

Láhka Meahciráđđehusas (234/2016), 5 §, 18 §, 39 §
Guolástanláhka (379/2015), 1 §, 5 §, 6 §, 8 §, 10 §, 41 §, 43 §, 45 §, 63 §
Láhka sámedikkis (414/2025), 4 §, 9 §
Nuortalašláhka (253/1995), 9 §
Ášahus muhtin stáhta oamastan guovlluide vuodđuduvvon álbmotmehciin ja luonddumehciin (18.12.1981/932)

Rievdadusohcan

Dán mearrádussii duhtameahtton oažžu ohat dasa váidimiin nuppástusa Davvi-Suoma hálldahusrievttis nu go riektegeavvamis hálldahusáššiin addon lágas (808/2019) ášahuvvo.

Váidinčujuhus lea mielddusin

Mearrádusa ollašuhttin

Dát mearrádus sáhtá ollašuhttot rievdadusohcamis fuolakeahtá.

Rievdadusohcanvirgeopmahaš sáhtá goittotge gieldit mearrádusa ollašuhttima.

Ákkastallamat: Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldalaččaid riekti oažžut guolástanlága 10 § mielde miedihanvuloš lobiid eaktuda dihtoearremearrádusa ollašuhttima, vai lobiid miediheapmi sáhtá joatkašuvvat gaskkalduvakeahtá go ovddit dihtoearremearrádus nohká 31.12.2025. Mearrádusa ollašuhttin dahká vejolažžan bivdodoallojodiheadji guolástanlobiide guoski mearrádusdoaibmaválldi delegerema (Meahciráđđehusláhka 18 § 3 mom), mii lea lohpevuovdima ollašuhttima guovddáš eaktu. Dasa lassin mearrádusa ollašuhttima bokte sihkkarasto guollenáliid suvdilis geavaheapmi go ovddit dihtoearremearrádus nohká.

Mearrádusa diehtunaddin

Dát mearrádus bukto diehtun almmolašdiehtunaddimin. Mearrádus dollo oaidnin láhkai 15.1.2026 rádjái Meahciráđđehusa Anára áššehasbálvalanbáikkis (Inarintie 46, 99870 Anár), Duottar-Sámi luondduguovddášis (Peuratie 15, 99400 Eanodat) ja Meahciráđđehusa www.eräluvat.fi- ja www.metsa.fi-siidduin. Áššegirjji oaidnin láhkai ásaheamis almmuhuvvo Meahciráđđehusa neahttasiidduin ja maidái čuovvovaš aviissain: Helsingin Sanomat, Lapin Kansa ja Kaleva.

Bivdodoallojodiheadji

Vesa Ruusila

Guollebivddu njunuš áššedovdi

Olli Urpanen

MIELDDUS 1**Lohpeguovllut čázádagaid mielde**

Čázádat ja lohpeguovllu nummir	Lohpeguovlluid ráját
Njávdáma čázádat	
1565 Njáv dán, vuolleoassi	Njáv dán riikkarájás Opukasjáv rái
1566 Njáv dán, badjeoassi	Njáv dán Opukasjávrris Idjajáv rái
1567 Silisjohka	Silisjohka Opukasjávrris Stuorra Silisluobbalii
Doallánjoga čázádat	
1545 Luttojoki	Lohttu riikkarájás Vellisärpimäoja njálmmi rádjái.
1549 Kolmosjoki	Kolmäsjuuhâ Lohtus Kolmäsjávrii
1551 Suomujoki	Šuomâ Lohtus Lankojärvii
Báhčaveaji čázádat	
1516 Garitjohka	Ruhtajávrris Bätnejáv rái (guollebivdogielddus)
1523 Giellájohka	Giellájohka Gámasjogas Gáregasnjárggageainnu šaldái
1524 Gámasjohka	Giellajoganjálmis Moškisjávrii
1526 Kiäptuvei	
1527 Juvdu, Vuolleguoika	Juvdu E75 geainnu šaldis Vuolleguoikkaovái
1528 Juvdu, badjeoassi	Juvdu Njoammelguoikkaovvis Sulojáv rái
1531 Fášku, Leammi álbmotmeahcci	Fášku Fáškujávrris Guoikkaovái
1532 Fášku, vuolleoassi	Fášku Guoikkaovvis Báđárjáv rái
1509 Leammi	Leammi Báđárjávrris Ravadassii
1576 Čivttajohka	Oppa johka (guollebivdogielddus)
1581 Avviljohka, Tovâskuoškâ - Apisjuuhânjälmii	Avviljohka Lääbispuális Apisjuuhânjälmii
1582 Avviljohka, Guhtur	Avviljohka Apisjuuhânjälmis Leammi álbmotmeahci rádjái
1583 Avviljohka, Leammi álbmotmeahcci	Avviljohka Leammi álbmotmeahci rájás Gorsaájanjálbmái
1586 Riebanjohka	Riebanjohka Huvvajoganjálbmái
1590 Soajtejohka	Soajtejohka Avviljogas gieldda rádjái

Čázádat ja lohpeguovllu nummir	Lohpeguovlluid rájái
1591 Tovâsjuuhâ	Tovâsjuuhâ Avviljogas gieldda rádjái
Duortnosjoga čázádat	
1423 Leahttáseatnu	Leahttáseatnu Vähäkurkkios Doareseatnonjálbmái
1426 Doareseatnu	Doareseatnu Leahttáseanus Vuottesjoganjálbmái
1432 Boazoeatnu	Boazoeatnu Doareseatnonjálmmis Boazojávrái
1436 Jiehtájohka	Jiehtájohka Buvssašjoganjálbmái
1440 Bálojohka	Bálojohka Bázetjoganjálbmái
1442 Ovnnesjohka	Ovnnesjohka gielddarájis Ovnnesjávrái
1449 Bievrrášjohka	Bievrrášjohka Vuottesjávrreis Bievrrášjávrái
1456 Geahkkil	Geahkkil Gállájohkanjálbmái

MIELDDUS 2

Lohpeguovllut

